

عَلَيْكَ وَارْحِبْ لَنَا عَذْرَاكَ عَلَى مَا نَضَرْنَا فِيهِ مِنْ حَقِّكَ
 وَالْبُغْرِيَا عَمَارِنَا مَا بَيْنَ آيِدِيْنَا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ
 الْمُقْبِلِ فَإِذَا بَلَّغْتَنَا فَأَعِنَّا عَلَى تَنَاوُلِ مَا أَنْتَ
 أَهْلُهُ مِنَ الْعِبَادَةِ وَأَدِّبْنَا إِلَى الْقِيَامِ بِمَا يَسْتَحِقُّهُ
 مِنَ الطَّاعَةِ وَاجْرِنَا مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ مَا يَكُونُ
 دَرَكًا لِحَقِّكَ فِي الشُّهُورِ مِنْ شَهْرِ الدَّهْرِ اللَّهُمَّ
 وَمَا أَلْمَمْنَا بِهِ فِي شَهْرِنَا هَذَا مِنْ لَعْمٍ أَوْ شِرٍّ أَوْ
 وَاقَعْنَا فِيهِ مِنْ ذَنْبٍ وَالْكَسْبِ فِيهِ مِنْ خَطِيئَةٍ عَلَى
 تَعَمُّدٍ مِمَّا أَوْعَى نِسْيَانٍ ظَلَمْنَا فِيهِ أَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَنَا
 بِهِ حُرْمَتَهُ مِنْ غَيْرِنَا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاسْتُرْنَا
 بِسِتْرِكَ وَاعْفُ عَنَّا بِعَفْوِكَ وَلَا تَصِيبْنَا فِيهِ وَلَا عَيْنِ
 الشَّقَامَتَيْنِ وَلَا تَبْسُطْ عَلَيْنَا فِيهِ أَسِنَّةَ الطَّاعِنِينَ
 وَاسْتَعْمِلْنَا بِمَا يَكُونُ حِطَّةً وَكَفَّارَةً لِمَا أَنْكَرْتَ
 مِنَّا فِيهِ بِرَأْفَتِكَ الَّتِي لَا تَنْفَدُ وَفَضْلِكَ الَّذِي
 لَا يَنْقُصُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْبُرْ
 مَصِيبَتَنَا بِشَهْرِنَا وَتَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِ عِيدِنَا وَ
 فَطْرِنَا وَاجْعَلْهُ مِنْ خَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْنَا أَجْلِيهِ

اعْفُوا وَأَطِيعُوا لِكُلِّ ذَنْبٍ وَأَعْفِرْ لَنَا مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا
 وَمَا عَلَنَ اللَّهُمَّ اسْلُخْنَا يَا سَلَاخِرَ هَذَا الشَّهْرِ مِنْ
 خَطَايَانَا وَأَخْرِجْنَا بِخُرُوجِهِ مِنْ سَيِّئَاتِنَا وَاجْعَلْنَا
 مِنْ أَسْعَدِ قُلُوبِهِ وَأَجْزَلِهِمْ قِسْمًا فِيهِ وَأَوْفَرِهِمْ
 حَظًّا مِنْهُ اللَّهُمَّ وَمَنْ رَعَى هَذَا الشَّهْرَ حَقَّ رِعَايَتِهِ
 وَحَفِظَ حُرْمَتَهُ حَقَّ حِفْظِهَا وَقَامَ بِعَدُوِّهِ حَقَّ
 قِيَامِهَا وَاتَّقَى ذُنُوبَهُ حَقَّ تَقَاتُيْهَا أَوْ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ
 بِقُرْبَةٍ أَوْ جَبَّتْ رِضَاكَ لَهُ وَعَطَفَتْ رَحْمَتَكَ عَلَيْهِ
 فَهَبْ لَنَا مِثْلَهُ مِنْ وَجْدِكَ وَاعْطِنَا أَضْعَافَهُ مِنْ
 فَضْلِكَ فَإِنَّ فَضْلَكَ لَا يَفِيضُ وَإِنَّ خَيْرَ أَيْتِكَ لَا
 تَنْقُصُ بِنِكَ تَفِيضُ وَإِنَّ مَعَادِنَ إِحْسَانِكَ لَا تَقْنِي
 وَإِنَّ عَطَاءَكَ كَالْعَطَاءِ الْمُهْنِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَآلِكَ لَنَا مِثْلُ أَجْرٍ مِنْ صَامَتِهِ أَوْ
 تَعَبَّدَكَ فِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ اللَّهُمَّ إِنَّ أُنُوبَ إِلَيْكَ
 فِي بَعْضِ فِطْرَتِنَا الَّتِي جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ عَيْدًا وَسُرُورًا
 وَكُلَّ هَلٍ مِلَّتِكَ مَجْمَعًا وَحَسْبُدَّ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ نَلَبْنَا
 أَوْ سَوْءِ أَسْلَفِنَا أَوْ خَاطِرِنَا أَوْ مَرَاةِ ذُنُوبِنَا مِنْ لَانِيَطُوقِي عَلَى

رَجِعْ إِلَى ذَنْبٍ وَلَا تَعُودْ بَعْدَهَا فِي خَطِيئَةٍ تُوْبَهُ
 نَصُوحًا خَلَصَتْ مِنَ الشَّاكِّ وَالْأَسْرِيَابِ فَتَقَبَّلَهَا
 مِنَّا وَارْحَمْنَا وَتَبَيَّنَّا عَلَيْهَا اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا خَوْفَ
 عِقَابِ الوَعِيدِ وَشَوْقَ الوَابِ المَوْعُودِ حَتَّى نَجِدَ
 لَدُنَّكَ مَا نَدَّ عَوْكَ بِهِ وَكَأَنَّهُ مَا سَتَجِدُكَ مِنْهُ وَ
 اجْعَلْنَا عِنْدَكَ مِنَ التَّوَابِينَ الَّذِينَ أُوجِبَتْ
 لَهُمْ مَحَبَّتُكَ وَقِيلَتْ مِنْهُمْ مُرَاجَعَةٌ كَمَا عَتَيْتَ
 يَا أَحَدَ الْعَادِلِينَ اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنِ ابَائِنَا وَ
 أُمَّهَاتِنَا وَأَهْلِ دِينِنَا جَمِيعًا مَنْ سَلَفَتْ مِنْهُمْ
 وَمَنْ غَبَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
 نَبِيِّنَا وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ
 وَصَلِّ عَلَيْهِ وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ
 وَصَلِّ عَلَيْهِ وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ
 وَأَفْضَلِ مِنْ ذَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ صَلَوةً تَبْلُغُنَا
 بِرِكَتِهَا وَبِنَالِنَا نَفْعَهَا وَبِسَعَابِهَا لِقَادَعَاءِنَا إِنَّكَ
 أَكْرَمُ مَنْ رَغِبَ إِلَيْهِ وَأَكْفَى مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ وَ
 أَعْطَى مَنْ سَأَلَ مِنْ فَضْلِهِ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

فصل چهارم در احکام کسوف و خسوف و فضائل
 ماه شوال و مسائل ضروریه و اعمال آن بدانکه هر سال در ماه
 شوال آن کتاب بگیرد باران بسیار بارد و خرابی ناحیه فارس بهرسد
 و بر پادشاه فارس خوف عظیم رود و در اقصا آن ماه اگر فتنه پس سال
 در شهر شوال ماه بگیرد پادشاه بر دشمنان غالب شود و در میان مردم
 فتنه و بلا بسیار باشد بدانکه شوال از شواله است و شوالان بلند کرد
 شتر است و دم خورادر وقت به چنان شتر است و چون تسمیه این ماه
 شوال در وقت شدت شتر است شتران و جهاننیدن نر سباده اتفاق
 افتاد بدین سبب شوال نامیده شد و آدر رسول خدا صلی الله علیه
 و آله منقول است که این ماه نامیده شد شوال سببه آنکه گنا مان
 موشین درین ماه بعلت عبادت رمضان مرتفع میشود و بر طرف
 سگردد و علامه مجلسی رحمه الله نوشته که درین ماه آمرزیده میشود
 گناه مومنان و روزه داران ماه مبارک رمضان رخ روز اول
 این ماه عید فطر است و شب اولش از لیالی اربعه است و اول
 ماههای حج است و درین روز پروردگار عالم وحی بجمل نمود
 یعنی زینورا از برای عمل و درین ماه عید اکتساب حضرت
 رسالت پناه صلی الله علیه و آله واقع شد و بعضی در عهد هم

این ماه غزوه احد را نیز گفته اند و در نیمه این ماه حضرت حمزه شهید شدند
 و در روز هفدهم این ماه آفتاب برای حضرت امیر برگشت و
 آخر این ماه ایام سخت است که حق تعالی قوم عا در ا
 هلاک گردانید و شیخ مهید رح در سار الشیعه آورده که روز اول
 شوال عمرو بن العاص بجهنم اصل شد علامه نیشته که استجاب
 روزه داشتن شش روز بعد از عید در بعضی روایات وارد
 شده است و نهی نیز از آن وارد شده است و ظاهر آن روزه
 داشتن محمول بر تقیه است چنانچه در میان سنیان مشهور
 است و ترکش بهتر است و همچنین کراهت نکاح کردن در میان
 عید فطر و عید قربان اصلی ندارد و شاید اصلش از عامه
 بوده باشد و در ماه شوال چون عقد عائشه هم واقع شده
 است و اکثر مفاسد اسلام بر آن مترتب شده اند و از بعض
 روایات کراهت نیز معلوم میشود علی الخصوص شوال را اگر احراز
 کنند بهتر است در بیان رویت هلال باید که نزد
 رویت هلال شوال دعا بکنید در فصل اول باب پنجم مذکور شد
 بخواند و دعای مخصوص رویت هلال این ماه این است
 اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ فِيهِ نَسْتَعِينُكَ فِيهِ نَسْتَعِينُكَ فِيهِ

وَالْأَبْصَارِ حَقًّا عَمَّا فَتِنَا مَا بَلَّغْنَا إِلَيْهِ مِنَ الْأَسْرَارِ
 وَالْإِعْتِبَارِ وَشَاهِدْنَا هَذَا شَوَالٍ وَهُوَ مِنْ شَهْوَرِ
 التَّعْظِيمِ وَالْإِجْلَالِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَقِّنَا
 لِمَصَاحِبِهِ بِمَا يُقَرَّبُ بِآلِكَ وَشَرَّفْنَا فِيهِ نَبَاهًا وَقَبَالَ لَنَا
 عَلَيْكَ وَأَجَلْنَا مِنْ أَهْلِ السُّعُودِ وَالْإِقْبَالِ فِي جَمِيعِ
 الْأَحْوَالِ وَالْأَعْمَالِ وَالْأَقْوَالِ وَكَمَا خَلَعْتَ عَلَيْنَا
 خَلْعَ التَّوْفِيقِ لِلطَّفْرِ بِنُصْرَةٍ وَبِرَّةٍ وَخَيْرَةٍ وَأَجَعَلَ
 سَاعَاتِهِ وَإِرَادَةَ عَلَيْنَا بِيَدِ الْإِحْسَانِ لِنَبْتَاحِي
 نَذْرِكَ بِمَا يَبْدُكَ وَلَا تَابِتِكَ أَفْضَلَ مَا أَذْرَكَ أَحَدًا
 فِيهِ مِنْ مَزِيدِكَ وَعَفْوِكَ وَعَافِيَتِكَ بِرَحْمَتِكَ وَ
 أَبَدًا بِكُلِّ مَنْ تَرِيدُ الْبِدَّةَ بِهِ فِي الدَّعْوَاتِ أَشْرَكَ
 مَعَنَا مَنْ يَعْرِ عَلَيْنَا مِنَ الْأَهْلِ وَذَوِي الْمَوَدَّاتِ
 الْحَقُوقِ الْمُحْفُوظَاتِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ كَذَا فِي
 الْإِقْبَالِ وَحَدِيثِ مَنْهَاجِ آوْرُوهُ أَنْكَرُ دَرِينِ مَاهِ دَرِوَقْتِ رَوِيَتْ
 بِهَذَا نَظَرِ بَزَنْ كَبَدِ وَبَعْضِ بَغِيرِ وَزَهْ وَبَرْخِي بَابِ جَارِي
 وَبَارَهُ سَجَامَهُ زَنْغِينَ وَجَمْعِ بَرُو سَ مَرْدَانِ نِيَزْ كَفْتَهُ نَدِ عَلَامَهُ
 مَجْلِسِي رَمِ آوْرُوهُ كَهْ وَفَضِيلَتِ وَثَوَابِ عِبَادَتِ وَاجِبَاتِ كَيْ شَبْ

نسخه
واعتقنا

نسخه
بدریا قات
نسخه
مواندک

عید فطر احادیث بسیار است و از حضرت رسول منقول است
 کہ سہرا حیا کند شب عید را پیروز اول او در روزے کہ دلہما از تزل
 میزند و از حضرت امام محمد باقر منقول است کہ گفت پدرم
 علی بن اکتین شب عید را احیای کرد و نماز تا صبح و در تمام
 آن شب در سجده می ماند و می گفت کہ اسے فرزند امشب
 کہ از شب قدر نیست و غسل درین شب سنت است
 و شخصی بخدمت حضرت صادق عرض کرد کہ مردم می گویند
 آمرزش نازل می شود و کسیکہ روزہ دار و ماہ رمضان را در شب
 قدر حضرت فرمود کہ کارگر را مزدش نمی دهند مگر بعد از فارغ شدن
 از کار و آن در شب عید است راوی گفت چه کار سزاوار
 است بکنم فرمود کہ چون آفتاب غروب کند غسل کن و چون
 زنیہ مغرب و نافلہ آنرا بجا آورے دستها بسوی آسمان
 بلند کن و بگو یا ذا المن وال طول یا ذا الجود یا مصطفی
 محمد و ناصر کہ صل علی محمد و آل محمد
 و اعفر لی کل ذنب اخصیتہ و هو عندک
 فی کتاب میان پس بسجود برو و صد مرتبہ در سجده
 بگو آتوب الی اللہ پس ہر حاجت کہ داری از حق تعالی

این حدیث صحیح است
 در فضائل عید فطر
 در کتاب احیاء

يَا اللَّهُ يَا مَالِكُ يَا اللَّهُ يَا مُقْتَدِرُ يَا اللَّهُ يَا
 قَابِضُ يَا اللَّهُ يَا بَاسِطُ يَا اللَّهُ يَا مُحْيِي يَا اللَّهُ يَا
 يَا اللَّهُ يَا مُجِيبُ يَا اللَّهُ يَا بَاعِثُ يَا اللَّهُ يَا مُعْطِ
 يَا اللَّهُ يَا مُفْضِلُ يَا اللَّهُ يَا مُسَعِّمُ يَا اللَّهُ يَا حَقُّ
 يَا اللَّهُ يَا مُبِينُ يَا اللَّهُ يَا طَيِّبُ يَا اللَّهُ يَا مُحْسِنُ
 يَا اللَّهُ يَا مُبْدِي يَا اللَّهُ يَا مُعِيدُ يَا اللَّهُ يَا بَارِي
 يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ يَا هَادِي يَا اللَّهُ يَا كَافِي يَا
 اللَّهُ يَا شَافِي يَا اللَّهُ يَا عَلِيٌّ يَا اللَّهُ يَا حَنَّاتُ يَا اللَّهُ
 يَا مَنَّاتُ يَا اللَّهُ يَا قَدَّالِ الطَّوْلِ يَا اللَّهُ يَا مُتَعَالِي يَا
 اللَّهُ يَا عَدْلُ يَا اللَّهُ يَا ذَا الْمَعَارِجِ يَا اللَّهُ يَا صَادِقُ
 يَا اللَّهُ يَا كَيَّانُ يَا اللَّهُ يَا بَاقِي يَا اللَّهُ يَا ذَا الْجَلَالِ
 يَا اللَّهُ يَا ذَا الْأَكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا مُعْبُودُ يَا اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ
 يَا اللَّهُ يَا صَانِعُ يَا اللَّهُ يَا مُعِينُ يَا اللَّهُ يَا مُكُونُ يَا
 اللَّهُ يَا فَعَالُ يَا اللَّهُ يَا لَطِيفُ يَا اللَّهُ يَا حَلِيمُ يَا اللَّهُ
 يَا غَفُورُ يَا اللَّهُ يَا شَكُورُ يَا اللَّهُ يَا نُورُ يَا اللَّهُ يَا حَنَّاتُ
 يَا اللَّهُ يَا قَدِيرُ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ
 يَا اللَّهُ يَا رَبُّ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ يَا اللَّهُ يَا رَبُّ

هَذَا نَا وَصَاحِبِ مِنْهَا جَرِيحٌ وَشَيْخٌ طَوْسِي رَجُلٌ آوْرَدَهُ كَهْدِي
 زِيَارَتِ حَضْرَتِ اِمَامِ حَسِينٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَبَّحْتَ وَاَنْ دَرِ اَعْمَالِ اَه
 رَجَبِ كَذَشْتِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ بَابُوِيَه رَجُلٌ وَ كِتَابُ نَوَالِكِ اَعْمَالِ
 اَزْ حَضْرَتِ رَسَالَتِ پِنَاهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آوْرَدَهُ كَهْرِكِهْ كِهْ بِنْدَارِ
 وَ شَبِّ عِيْدِ الْفِطْرِ دَهْ رَكْعَتِ نَمَازِ بِنِجَوَانْدِ دَرِ هَرِ رَكْعَتِي اَلْحَمْدُ لِكِ مَرْتَبَةٍ
 وَ قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ دَهْ مَرْتَبَةٍ وَ بِنِجَايِ تَبِيحِ دَرِ رُكُوعِ وَ سُجُودِ بِنِجَوِيْدِ
 سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَ اللهُ
 اَكْبَرُ وَ بَعْدَ اَزْ هَرِ رُكْعَتِ سَلَامٌ بِنِجَوِيْدِ وَ بَعْدَ اَزْ فَاْرِغِ شَدْنِ اَزْ
 نَمَازِ هَزَارِ مَرْتَبَةٍ اِسْتِغْفَارِ كُنْدِ دَرِ سَجْدَةٍ شَكَرٌ بِنِجَوِيْدِ يَا سَمِيْعُ يَا قَبِيْطُ
 يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا
 الْاٰخِرَةِ وَ رَحِيْمَهُمَا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ يَا
 اِلَهَ الْاَوَّلِيْنَ وَالْاٰخِرِيْنَ اَعْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ وَ تَقَبَّلْ
 صَوْمِيْ وَ صَلَوَتِيْ رُخْوَرِ اَزْ سُجُودِ بَرْتَدَا شَتَهْ بَاشَدَكِهْ بِيَامِزِ وَ
 اَوْ رَا خِدَايِ تَعَالَى وَ قَبُوْلِ كُنْدِ رُوْزَهْ اَوْ وَ بِنْدِ رُوْزِ اَنْ اَنْ اَوْ
 وَ نِيْزِ وَ كِتَابِ نَذَكُوْرَا اَزْ حَضْرَتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ آوْرَدَهُ
 كَهْرِكِهْ بِنْدَارِ وَ شَبِّ عِيْدِ فِطْرِ شَشْرِ رَكْعَتِ نَمَازِ وَ بِنِجَوَانْدِ دَرِ
 هَرِ رَكْعَتِي قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ وَ بِنِجَوِيْدِ مَرْتَبَةٍ شَفَاعَتِ اَوْ قَبُوْلِ مِيْ شُوْدِ

در ہمہ اہل بیت او اگرچہ مستوجب آتش و وزخ شدہ باشند و
 سنیل ابن طاووس رحمہ در کتاب اقبال از حضرت امام محمد
 آورده کہ پیرم اجماعی کرد شب عید فطر را نماز تا صبح و در نماز آن
 شب در مسجدی ماندومی فرمود کہ اسے فرزند این شب کمتر از
 شب قدر نیست و نیز در کتاب مذکور آورده کہ ہر کہ در شب
 عید الفطر چارہ رکعت نماز بگذارد و بخواند در ہر رکعت الحمد
 وایۃ الکرسی و ستم مرتبہ قل هو اللہ احد اعطامی کہ
 اورا خدا سے تعالیٰ بعد ہر رکعت عبادت چہل سال و عبادت
 ہر کہ روزہ گرفتہ باشد و نماز کردہ باشد در این ماہ و کلینی رحمہ در کتاب
 کافی از سلیمان نوفلی آورده کہ عرض کردم در خدمت امام موسی کاظم
 علیہ السلام کہ من افطار کردم در روز عید فطر بر خاک و خراب
 فرمود کہ جمع کروں برکت را و سنت را اور یکجا و ظاہر
 اینست کہ مراد از خاک خاک تربت امام حسین ع باشد زیرا کہ
 ہر خاک کے سوائے تربت آن حضرت ہر حرام است و درین
 تربت ہم شرط است کہ زیادہ از مقدار معین نباشد و انشاء اللہ تعالیٰ
 ذکر این در بیان استنفا از خاک تربت خواهد آمد و
 صاحب منهاجر ہم آورده و قید افطار تربت نماید

بهتر آنست که با ادعیه آن باشد در بیان زکوة فطر و مطلق
 زکوة و ثواب و عقاب آن قال الله الکریم فی القرآن العظیم
 قَدْ آفَلَمَنْ تَزَكَّىٰ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ وَوَرَدَ
 جَاءَ وَیُکْرَىٰ فَمَا یَدْرُسُ مِنَ الذِّیْنِ یُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
 فِی سَبِيلِ اللَّهِ کَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ
 سَبْعِینَ فِی كُلِّ سَبْعَلَةٍ مِائَةَ حَبَّةٍ وَاللَّهُ
 یُضَاعِفُ لِمَنْ یَشَاءُ وَوَرَدَ جَاءَ وَیُکْرَىٰ فَمَا یَدْرُسُ مِنَ الذِّیْنِ
 یُکَاثِرُونَ الذَّهَبَ وَالفِیضَةَ وَلا یُنْفِقُونَهَا
 فِی سَبِيلِ اللَّهِ فَتَسْتُرُهُمْ یَعْدَابُ اللَّهِ یَوْمَ یَحْمِلُ
 عَلَیْهَا فِی نَارِ جَهَنَّمَ فَمَنْ کَوَىٰ بِعَاجِبِ أَمْوَالِهِمْ وَجَنُوبِهِمْ وَ
 ظُهُورِهِمْ هَذَا مَا کُنْتُمْ لَا تَفْقَهُونَ فَذَرُوا مَا کُنْتُمْ
 تَکَاثِرُونَ وَرَجَبُ آیهِ اُولَىٰ کَهْمَنْ زَكَاةً فِطْرَهُ اسْتَأْنَسَتْ کَهْمَنْ
 یَا نَسْتَسِکِ زَكَاةً وَاذْکُرْ ذَمًّا خَدَا رَاسِ نَا زَادَ اِذْکُرْ وَرَجَبُ آیهِ اُولَىٰ
 کَهْمَنْ زَكَاةً اسْتَأْنَسَتْ لَعْنَةُ جَاعِلِی کَهْمَنْ نَمِی نَمِیْدَ مَالِی
 خُودِ اِذْکُرْ خَدَا زَكَاةً وَخَسْفِ جِهَادِ وَحُجْ وَغَیْرَ اَنْ مَانْدَدَانِ اِسْتَأْنَسَتْ
 کَهْمَنْ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ
 وَرَجَبُ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ خُودِ اِذْکُرْ

صرف می نمایند یک را به قصد رسیدن به حق سبحانه و تعالی از مضاعف
 میگردد انداز براسه هر که میخواهد یعنی بسیار کس باشند که در مثل این میگردند
 و این اقل مراتب مضاعف است و اکثرش تا آن قدر است که
 حساب آنرا کسی نداند بغیر از حق تعالی و ترجمه آیه ثالثة اینست
 یعنی آن کسان که جمع می کنند طلا و نقره را و حقوق الهی را نمیدهند
 و در راه خدا صرف نمی نمایند پس بشارت ده ایشان که عذاب
 دروناک در آن روز که سرخ کنند این طلا و نقره را در آتش جهنم
 و داغ کنند با نهایشان و پهلویا و پشتتای ایشان را و با ایشان
 گویند اینست مالهای که از براسه خود جمع کرده بودید الحال بچسبید
 عذاب آنها را صاحب وسائل طاب الله ثراه از جناب صاحب
 علیه السلام آورده که زکوة برای امتحان مالداران و اعانت و مدد فقرا
 و محتاجان است تحقیق که اگر مردم او کنند زکوة مال خود را هیچ فتنه
 و محتاجی در حالت پریشانی نیمانند مگر اینکه مالدار شود و هیچ کس از محتاج
 مانند گرسنه و نه برهنه و نزد پروردگار عالم محبوب تر است آنکس که سخنی چو آب
 سخنی ترین مردم آنکس است که زکوة واجب خود را ادا کند و از
 برادران ایمانی بخل نماید بلکه از مال خود آنچه که واجب شده است
 در راه خدا بدو روز حضرت امام رضا علیه السلام را از او باریت کردیم

کسے از آنحضرت عرض کرد در باب علت زکوٰۃ فرمود کہ بسبب قوت
 فقر و حفاظت مال اغنیاء واجب شدہ باوجودیکہ در اعطاء زکوٰۃ شکر
 نعمت باری تعالیٰ و رافت و رحمت و عطاقت بر صنفا و
 اہل مسکنت و تقویت فقر و موت صنفا ہم میشود و نیز فوائد کثیرہ اند
 مثل صلہ رحم و صرف در وجہ ہزار و میشود و از جناب امیرالمومنین
 منقول است کہ ایمانہما سے خوراک از صدقہ محفوظ دارید و مالہما کے
 خوراک از ادین زکوٰۃ مصنون و طوفان بلا را از دعا مامون دارید
 و در عقاب تارک الزکوٰۃ احادیث کثیرہ مخصوص اند کہ این سالہ
 گنجائش آہنا ندار و بطور امنوزج تحسری نہایم از حضرت امام
 جعفر صادق منقول است کہ فرمود ہج صاحب مال نیست
 کہ پر او زکوٰۃ واجب نباشد و باوجود ستر اکتفا آرا او انکند مگر اینکہ
 پروردگار عالم بر وز قیامت حشر کند در صحرا سے لغزندہ و مسلط
 می فرماید برا و مار عظیم کہ حملہ می کند برا و او می گزیرد از ان مار و قتیکہ
 این کس مفرمی یا پدیس دست خور او در سہش می و پدیس آن
 مار می گزد و میجو و چنانکہ ترب را از دندان میخائند بعد از ان آن
 مار و کردن ایشان مثل طوق میشود چنانکہ می فرماید او تعالیٰ
 سَيَكُونُ مَبْنُوًّا بِهٖ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَنَيْتُ حَبَابًا

مالی که شتر و گوسفند و گاو داشته باشد و زکوة اینها نزد مکر است که
 روز قیامت در میدان نقره محبوس شود و این چهار پانگال باز
 سم و ناخن خود را مال میکنند و از دندان خود میگزینند و میت صاحب
 مال که زراعت یا خرما و انگور و غیره داشته باشد و زکوة واجب
 نزد مکر آنکه در گردش طوق میکند پروردگار عالم بر روز قیامت
 کوه عظیمی از این قطعه زمین اما بطبقه هفتم زمین و کسیکه زکوة مال خود را
 نزد نمازش مقبول نیست و از حضرت صادق علیه منقول است
 که هر که نزد مکر اطمینان از زکوة را که بست و یک دنیا است او نه زمین
 است و نه مسلمان و در وقت مردن استغاثه میکند که مکر گردانید
 به دنیا تا زکوة را بدهم چنانکه حق تعالی فرموده است حتی اگر
 جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ
 صَالِحًا فَيُنَازَلِي مِنِّي بَعْضَ مِمَّا رَزَقْتَنِي و وقتیکه باید احدی از ایشان
 را مکر گوید پروردگار را برگردانید مرا بدینا شاید عمل شایسته کنم
 و آن ماله یک بعد از خود گذاشتم در میان
 زکوة فطره فطره به سه شرط واجب می شود اول بالغ
 عاقل بودن و هر طفل همچون و کسیکه وقت دیدن بلال سوال
 بیوش شده باشد واجب نیست دو م آزاد بودن پس

بر بنده زکوة واجب نیست و بر مالکش واجب خواهد او بنده علی
 باشد یا اگر بختی سوم مالدار بودن پس بر فقیر واجب نیست و فقیر
 کسی است که قوت کمیا را ندارد و عیال خود نداشته باشد آری
 سنت است بر فقیر که یک صلح کند م از طرف خود و عیال خود
 یکی بعد دیگری در دست گرفته بر فقیر بدو پس هر گاه این هر سه
 شرائط مستحق شوند پس می باید که فطره بیرون کند از خوار هر که
 واجب النفقه او باشد خواه کبیر باشد یا صغیر بشرط آنکه عیال
 دیگری نشده باشد و شب فطره را که اگر عیال دیگری شده باشد بر او واجب
 است و همچنین همان بشرط آنکه یک لحظه قبل از هلال آید باشد اگر چه فطره بر او واجب
 شرط است که واجب النفقه باشد پس فطره ناشنزه و صغیره بر
 فطره شوهر نیست و باید دانست که این همه شروط پیش از رویت
 هلال اند پس اگر بعد از هلال شرطی تحقق شود فطره ساقط است
 و فطره زوجه بر شوهر واجب است اگر چه غنی باشد اما کافر
 که فطره بر او واجب است لکن صحیح نیست و مقدار فطره
 یک صلح است از هر فرد بشر خواه کند م باشد یا جو یا انگور
 یا خرما مگر افضل خرما است بعد از آن انگور بعد از آن
 هر چه در قوتش غالب باشد خواه از اشیا مذکوره باشد یا غیر

و صلح بحساب سیرانگریزی سه آثار باصناف کجی است
 یک رتی میشود و سیر برابر شتاد و پیر از چهره دار و بجای غل
 نقد هم می توان داد و وقت بیرون آمدن فطره از رویت
 هلال شوال تا زوال آفتاب است و بعضی تا غروب هم گفته اند
 مگر افضل همین است که قبل از نماز عید فطر بیرون کنند و
 به استحقاق برسانند و اگر استحقاق یافته نشود از مال خود به نیت فطره
 جدا کرده نگاهدارد تا وقتیکه استحقاق پیدا شود و متعل کردن فطره
 از بلد خود بشود و بگرد حالیکه مستحقین درین شهر موجود باشند
 جایز نیست و اگر با وجود این صورت متقل کرد و تلفت باشد
 ضامن است و اگر استحقاق موجود نباشد درین صورت اگر متقل
 کرد و تلفت شد ضامن نیست و این انتقال هم درست
 است و بهتر است که فقیر را کم از یک صلح نهد مگر وقتیکه
 اجتماع فقرا باشد که هر فقیر یک صلح نخواهد رسید همه اشراک
 کنند و جایز است که یک فقیر را از باده از یک
 صلح بدهد و مستحب است که اعزّه و اقربای خود را مقدم
 و از بوردگیان و بعد اعزّه همساکنان را اصحاب مطلق
 زکوة پس وقتیکه آیه در حکم زکوة نازل شد پس رسول خدا

منادی را حکم فرمود که ندا کند که بر شما زکوة واجب و فرض شد
 از جانب خدا چنانچه نماز پنجگانه بر شما واجب شد و زکوة در
 آن چیز واجب است طلا و نقره و شتر و گاو و گوسفند و گنم
 و جو و خرما و انگور و سواى غلات اربعه در دگرى غلات
 که کلیل موزن میشوند مثل برنج و عدس و کنبه و غیره از زکوة
 در آنها مستحب است و در بقولات استحباب هم نیست و زکوة
 واجب است بر بالغ عاقل آزاد که مالک و قایل بنصف
 باشد در مال آن مالک زکوة بر او لازم و واجب است لکن صحیح نیست
 و در زکوة چهار پانگان چهار شتر ط اند اول مضاب
 است و در شتر و ازده مضاب است اول پنج شتر و در آن
 یک گوسفند است دوم ده شتر و در آن دو گوسفند است سوم
 پانزده شتر و در آن سه گوسفند است چهارم بیست شتر و در آن
 چهار گوسفند است پنجم بیست و پنج شتر است و در آن
 پنج گوسفند است ششم بیست و شش شتر است و
 در آن یک شتر و اده یک ساله است با در دو هفتم
 سی و شش شتر است و در آن نبت لبون که آن شتر
 ماده دو ساله یا در سه است هشتم چهل و شش شتر است و

و آن حقه است و آن شتر ماده شش ساله یا در چهار است نه شصت یک است
 و در آن جزعه واجب است و آن شتر ماده چهار ساله است یا پنج
 دهم نهفتاد و شش است و در آن دو بنت لبون واجب است
 یا زدهم نو و یک است و در آن دو حقه واجب است دو از دهم
 صد و بست و یک است و هر چه بالا رود در هر نجاه شتر حقه بینند
 و در چهل شتر بنت لبون می دهند و در گاو و دولصاب اند اول
 شتر که در آن تبيع یا تبعه واجب است و آن گوساله کیساله
 یا در دو است و ماده و نر مساوی است دوم چهل است و در آن
 مسنه واجب است و آن گوساله ماده دو ساله یا در سه است و هر چه
 از چهل بالا رود باین حساب است پس در شصت و تبيع یا تبعه
 بدو در نهفتاد و یک مسنه و یک تبعه و در شصت و دو مسنه می دهد و در
 نوزدهم تبيع یا تبعه می دهد و در صد گاو یک مسنه و در تبيع میدهد
 و قس علی هذا و در گوسفندان پنج نصاب است اول چهل و در آن یک
 گوسفند واجب است دوم صد و بست و یک است و در آن دو
 گوسفند واجب است سوم دو صد و یک است و در آن سه گوسفند
 واجب است چهارم شصت و یک است و در آن فی صد یک
 گوسفند واجب است و چهار صد چهار گوسفند همچنین هر چه بالا رود از صد

گویند یک گویند و اکثر علما گفته اند که در سه صد یک چهار گویند
 میدهند و در چهار صد نیز چهار است و چهار صد مضایب پنجم است
 و این قول حوط است و اشهر و گمان حقیر آنست که بخیر است
 میان هر دو قول از بسکه تزجیح بحسب روایت مشکل است
 لیکن چونکه قول اول موافق اقوال اکثر عامه است قول
 ثانی ارجح است و الله تعالی بعلم شرط دوم آنست که علف
 سباح چریده باشند پس اگر علف مملوک خورده باشند زکوة
 واجب نخواهد شد بشرط سوم گذشتن سال است و آن در طلا
 و نقره و گاو و گوسفند و شتر معتبر است سواى غلات و مراد از سال
 اینست که وقتیکه یازده ماه بدالی تمام میشوند و از دهم ماه بدالی
 شروع شود زکوة بر آنها واجب میشود بشرط چهارم اینکه گاو و شتر
 کارکن نباشند پس اگر باریک شده باشند زکوة اینها ساقط است
 اما زکوة طلا و نقره هر یک یکست دینار داشته باشد با وجود
 تحقق شرائط زکوة بر او واجب است و از بست دینار
 چهل یک حساب میشود یعنی نیم دینار میشود و بست دینار حساب
 بند و شان پنج توله و هفت و نیم باشد و موافق تحقیق غفران یک
 بست دینار برابر پنج و نیم توله و یک و نیم باشد است و مفاد این هر دو

عبارت متحد است کما لا یخفی این نصاب اول طلا است و
 نصاب دوم چهار دینار است و آن علی الظاهر بوزن یک توله
 و یک ونیم باشد است و مجموع هر دو نصاب سبت و چهار دینار
 است و کذا بشرطی چهار چهار بار بالا رود و نه کمتر و هر چه بالا رود
 نیز چهل یک حساب کنند و در اول نصاب نقره بعضی دو صد
 در نیم و بعضی یک صد و پنج مثقال صحرانی میگردد نخب خلی
 تقصص کرده و کتب علماء را که بارش نظر داشته مگر حساب و صد در نیم
 برابر چهل یک و چیزی زائد برابر یعنی آید الا حساب یک صد و پنج
 مثقال که این مساوی چهل یک و یک روپیه انگریزی و چیزی زائد
 میشود یعنی باضافه یک مائده علی الاطلس این قول را اختیار
 کرده و نصاب دیگر نقره را نیز موافق قول ثانی مینویسند پس
 نصاب دوم سبت و یک مثقال صحرانی میباشد و چنین اگر است
 و یک مثقال بالا و زکوة ایتمه چهل یک حساب میشود و اگر
 مثقال مساوی باشد روپیه و روپیه مائده میشود و اگر
 و یک روپیه و یک مائده است روپیه باضافه مذکوره زائد شود و این
 شرط طلا پس زکوة کجوعش داده خواهد شد و اگر بر نصاب اول
 از هشت زیاد شود آنچه زائد است خارج از نصاب اول است

زکوة مخصوص آن معنواست تا وقتی که سببش مذکور نرسد و در وجوب زکوة
 طلا و نقره دو شرط است اول اینکه مسکوک باشد بسکه رایج الوقت یا سکه
 ماضی که در آن زمان بوده باشد دوم گذشتن سیال بغير تعین و تبدل در زمین
 در زیور و ظروف و آلات لهوینج نیست در بیان زکوة غلات اربع
 نصاب آنها بحساب رایج انگریزی که در کش مهندو روپیه چهارم می شود
 بمقدار سبست دو دوسن و سبست و یک سیر و پنج چھٹانک یا صافه
 و وجهه وار و هفت ماشه علی الاظهر میباشد و در غلات زکوة یک مرتبه
 داده میشود و زکوة این است که خود کاشته باشد و گندم و جو قبل
 از روانه بستن و فرما و انگور قبل از زرد شدن در ملک بیایند و نیز
 شرط است که گندم و جو بعد صاف شدن از قشر و غیره موافق
 نصاب باشد و فرما و انگور بعد چیدن از درخت موافق نصاب
 باشند و مصارف سلطان و اجرت مزوران که درین غلات
 کار کرده اند بعد دادن اینها شمار نصاب باید کرد بنا بر قول جماعت
 و نیز از شرائط است که اگر زراعت یا باغ را آب نداده است
 بلکه از آب روان یا از آب باران سیراب شده باشد پس درین
 صورت ده یک باید داد و اگر آب بدست یا گا و و یا شتر و غیره
 داده باشد سبست و یک داده می شود و اگر نصف زراعت یا باغ

از آب باران و غیره سیراب شده باشند و نصف آب بدست
یا بگاؤ و غیره داده باشند پس زکوة اش در چنین حالت از نصف
غده یک و از نصف نسبت یک است که در بیان خمس
و آن در نیت چیزی واجب است اول غنیمت و اگر حرب باشد
اسلام آنرا جمع کرده باشد یا نه بلکه قبضه کرده باشد مثل زمین و غیره
معاون مثل طلا و نقره و جواهر و گوگرد و سرب و نفت و سوم خزان و
آن ملی است که پنهان کرده باشند زیر زمین پس اگر این خزینه را
بدارا حرب بیایدند که در آنجا مسلمانان نباشد یا در وارا لا سلام
بیایند و در آن اثر اسلام نباشد بشرطیکه بقیمت نسبت دینارین
مال بیرون آید اگر طلا باشد باید و نیست در سیم رسد اگر نقره باشد چهارم
هر چیزی که از دریا بیرون آید از عوطه زدن مثل مروارید و مرجان
و غیره و بنا بر قول مشهور نصابش یک دینار است و اگر بدون عوطه
بدست آید خمس در آن نیست چنانچه کسی که از مصارفت یک سال
باقی ماند از خود و میال خود منجمه منافع تجارت یا زراعت یا صنعت و غیره
ششم هر گاه کافر ذمی زمینی را از مسلم بخرد یا او خمس واجب است
خواه آن زمین از آن قبیل باشد که در آن خمس واجب است
یا نه مثل اینکه جمیع ساکنین آن زمین بران مسلمان شده باشند